

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"ג אב תשפ"ב | דף היומי בבלי: כתובות לה.

דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד סימן ל"ח סעיף ד'.

מוסר: שמירת הלשון - פרק י"ג 'כמה צריך' עד פרק י"ג 'הג"ה ופן'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער יחוד המעשה פרק ה' 'וכאשר יתייאש היצר...מצד אהבת השבח' עד 'וכאשר יתייאש ממך היצר...בהנחת החגף'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"את הסיפור הזה מצווה לפרסם!!" | האם מותר 'לנגן' בשופר? | מה גרם למפקד הפולני להתנצל? | 2463

על דא ועל הא

אתה מקבל שירות חנם, משלמים לך עבור
המזגן, מבשלים לך אוכל ומכבסים לך את
הבגדים - האם צריך להגיע עד למצוות
'כיבוד אב ואם' כדי להושיט יד לעזרה?

נקודה מעניינת למחשבה לימי בין הזמנים

כאשר הגענו למקום בו נערכה השמחה, נתתי לשני הבחורים שהצטרפו לנסיעה סכום כסף, וביקשתי מהם שיאילו בטובם לשלם לנהג המונית את דמי הנסיעה, ואילו אני הזדרזתי ללות את רבינו זצ"ל בדרכו לאולם. לאחר כמה צעדים הבחין לפתע שאנו צועדים לבדנו, ומיד שאל: "היכן שני הבחורים שהתלוו אלינו?"

משאמרתי שהם נותרו במונית כדי לשלם לנהג, נעצר מיד ואמר: "וכי כך עושים לבני לווייה?" ותיכף נעמד על מקומו והמתין שבחורים יגיעו, ורק אז המשיך לצעוד לעבר האולם.

סיפר תלמיד:

התלוויתי אליו פעם לחתונה, וכעבור זמן מה רמז לי רבינו זצ"ל שהוא כבר מוכן לשוב לביתו, אולם שאל "האם כבר אכלת?"... השבתי כי כבר אכלתי בישיבה טרם בואי לכאן... אולם רבינו זצ"ל עמד על כך שאתיישב לאכול, ואמר כי לא יעזוב את המקום עד שאסיים.

לא נותרה בידי ברירה והתיישבתי לאכול. רבינו זצ"ל נותר

בימי בין הזמנים, הבחורים נמצאים בבתיהם, ולא פעם הם מתבקשים לעזור במטלות השונות בבית. בדרך כלל ההורים מציינים באוזניהם שמדובר במצוות 'כיבוד אב ואם', ואכן נכון הדבר, אבל כדאי לנצל את ההזדמנות גם כדי ללמד אותם, שכל אדם שנמצא במקום מסוים, מקבל שירות חנם, מקבל אוכל, מכבסים לו את הבגדים ומשלמים לו מזגן שיהיה לו נעים - אך טבעי שהוא יטה כתיף ויסייע ולו במעט למי שטורחים ועומלים כל כך הרבה למענו, ואפילו היו אלו אנשים זרים שאינו מכיר אותם בכלל.

להלן נביא קטע מתוך הספר נסיך ממלכת התורה, שנוגע בנקודה הזאת, מזווית קצת אחרת.

יום אחד, מספר תלמיד, התלוויתי אל ראש ישיבת חברון הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל, בדרכו לחתונה של אחד מבני הישיבה, משעצרנו מונית שתיקח אותנו לאולם החתונה, הצטרפו אליה שני בחורים מהישיבה, שביקשו אף הם להגיע לאותה חתונה.

לבצע את הפעולה בעצמו, א"כ עשה זאת, וע"י כך תתרגל לעשות חסד לא רק עם רבך..."

צדיק'ל! וכי רק משום כבוד השבת בלבד צריך אדם לעזור לאשתו?

אחד מתלמידיו של ה"סבא" מסלבודקא זצ"ל סיפר כי זמן קצר לאחר נישואיו הפתיעו ה"סבא" בשאלה: "האם אתה עוזר לאשתך בבית בערבי שבתות?"...

התלמיד השיב מייד בחיוב, והוסיף שהרי חז"ל מזהירים לעשות לכבוד שבת, ונהגו כן בעצמם: "רב ספרא מחרין רישא. רבא מלח שיבוטא. רב הונא מדליק שרגי. רב פפא גדיל פתילא" וכו' [שבת קי"ט ע"א].

חיך ה"סבא" זצ"ל ואמר לו: "צדיק'ל! וכי רק משום כבוד השבת בלבד צריך אדם לעזור לאשתו? והרי זו מצות עשה מפורשת מן התורה: "עזוב תעזוב עמו", ועל אחת כמה וכמה לאשתו, שיש לבעל חובות מיוחדות כלפיה. ובפרט בערב שבת, שהעבודה מרובה והאשה עייפה, וממהרת להספיק צרכי השבת עד לזמן הדלקת נרות, האם יש לך מצוה שבין אדם לחבירו גדולה מזו?"...

במקום עוד רבע שעה, ורק משהיה סמוך ובטוח כי אכלתי לשובע, הסכים לצאת את האולם בדרכו לביתו.

בוקר אחד לאחר תפילת שחרית פנה רבינו זצ"ל לבחור, וביקש שיקרא אליו את אחד מנכדיו שיחיו, מכיון שנצרך לדבר מה בבנין הפנימיה, ואין בו כוח לעלות את המדרגות.

התלמיד מיד הציע את עצמו להביא מהפנימיה את הדבר הנצרך ואמר: "אעשה זאת בשמחה!"...

"מדוע אתה הולך בשמחה?"... שאל ראש הישיבה, והבחור השיב: "גדולה שימושה יותר מלימודה"...

למשמע התשובה אמר רבינו זצ"ל "לא בגלל זה בלבד הנך צריך ללכת"...

ואז סיפר לו את המעשה [המובא בהקדמה לספר "אור יהל"] שהגה"צ רבי לייב חסמן זצ"ל ביקש מתלמיד שיכין עבורו כוס תה, ואותו תלמיד אף הוא אמר מיד שהוא עושה כן מטעם "גדולה שימושה יותר מלימודה".

אמר לו רבי לייב זצ"ל: "יהודי זקן מבקש טובה וחסד, כלום אי אפשר לעזור לו, אלא רק מן הטעם של גדולה שימושה?"...

"אף אני אומר לך" - אמר ראש הישיבה לאותו בחור "דל מהכא גדולה שימושה, יהודי נזקק לעזרתך מפני שאינו יכול

הסיפור היומי

בבוקר שלמחרת קם ר' שמעון והוא שטוף זיעה. החלום לא נתן לו מנוח והוא מיהר לחפש אחר אותו אדם שבשמו נקב אביו בחלום הלילה. את אשר סיפר לו אותו יהודי הוא שמע בתדהמה ובהלם...

שנים של טינה ומרמור מונעים מאביו להגיע למקום מנוחתו בגן עדן של מעלה. 25 שנות כאב ועלבון לא נשכחים בבית דין של מלאכי מרום.

"האם נפגעת פעם מאבינו?", ביקש רבי שמעון לדעת ושמע ממארחו את דבר המעשה.

"היה זה לפני 25 שנים ובבוקר יום שבת בהיר אחד, נכנס אביכם רב בית הכנסת בסערה אל בית הכנסת ודפק על הבימה בהכרזה קולנית ללא מתן הסבר או פירוט: 'אין יותר רשות לאיש לחלק מחייה (־ ערק) בין שחרית למוסף'.

"אני", מתאר המארח, "הייתי בין גבאי המקום ומעסקני העיר, והרגשתי מושפל ומוכר עד למאוד. הייתי רגיל לחלק 'מחייה' למתפללים, ואביכם לא טרח להודיע לי מראש על תקנתו החדשה, וכאן, בפתע פתאום, נחתה עליי הידיעה כרעם ביום בהיר. ניגשתי אליו וניסיתי להמתיק את הגלולה. אולי ישבר נא את אזני על מה יצא קצפו? אולי זו גזירה קשה על הציבור, שספק אם יוכל לעמוד בה?"

"אך הרב בשלו, דבריי נפלו על אוזניים ערלות. ואני, בהחלטה

סיפר הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א מעשה שאירע עם אחד מטובי הר"מים במוסדות 'מגדל אור', הרה"ג ר' שמעון אסייג שליט"א. אביו להבחל"ח, רבי דוד אסייג זצ"ל, איש מעש וחזון, רב בית כנסת ומוהל שהכניס אלפי ילדי ישראל בבריתו של אברהם אבינו ע"ה, נפטר לבית עולמו.

יום אחד בעת שבנו יבדל"ח כובד בפתחת ארון הקודש, הזכיר את שם אביו זצ"ל בתפילה, ואף פנה אליו כדבר בן אל אביו: "אבא יקר, אם יש מה שאני בנך הנאמן יכול לעזור לך מהעולם הזה, תגיד לי ואעזור בעדך".

באותו לילה, הופיע אביו הגדול בחלום הלילה לבנו ומסר לו כדברים האלה: "הן שאלתני בני אם יש מה שתוכל לעזור, בוודאי שיש. פנה נא בשמי אל פלוני אלמוני (שמו שמור במערכת) ובקש ממנו את מחילתו השלמה בלב שלם. אנא שא נא וסלח נא".

בבוקר שלמחרת, קם רבי שמעון והוא שטוף זיעה. החלום על אביו לא נתן לו מנוח והוא מיהר לחפש אחר אותו אדם בשמו נקב אביו בחלום הלילה.

את אשר יספר לו המארח יקבל בתדהמה ובהלם. חצי יובל

וקדוש.

"אנא סלח ומחל לאבא", ביקש בדמעות שלישי מבעל המעשה, שאכן אמר כי הינו סולח ומוחל. אבל רבי שמעון לא אמר די. ביקש ממארחו לנסוע יחדיו עמו למקום מנוחת אביו ושם להתפייס עמו.

ובחלקת הקבר, בבית הקברות במגדל העמק, נערך מעמד 'לחיים' עם 'מחייה' חריפה, והנוכחים שתו ואיחלו זה לזה: "מחילה וסליחה, לחיים טובים ולשלום".

(בקהילה טו תמוז תשפ"ב, הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכוון למעשה לתגובות לחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

נמהרת, הלכתי והוצאתי את ה'מחייה', הנחתי על השולחן, בספקי כף כאומר: טלו יהודים, אין אני לוקח אחריות על המעשים הללו. "עברו דקות ארוכות בהן התכבדו רבים מהציבור מה'מחייה' שהונחה בשולחן, והדברים הגיעו לידי הרב. הוא קם בסערה ממקומו, ניגש אליי וזעק עליי בקול גדול לעיני כל הקהל. קמתי ועזבתי את בית הכנסת, לעולמים..."

רבי שמעון נדהם. מעולם לא שמע סיפור זה ולא העלה בדעתו שיש אדם שחש פגוע מאביו הגדול, שהיה יהודי רחום ותנון וכל כולו טוב ומיטיב לבריות, מאיר פניו לכל אדם. הן אמת שנעשתה כאן קנאות, אך זו הייתה קנאות לשם שמים, שמקורה טהור

יוצאים לחופשה?

מוקדי בירור טלפוניים לשאלות הלכתיות נחוצות

גבולות הארץ, ופרטי הדינים להיתר יציאה לחו"ל - 03-5706906.

ערלה ומעשרות - 02-6488888 שלוחה 3.

עירובין - 054-8483320, 0504142100.

תחומין - 'עירבתם', הועד לעניני תחום שבת - 072-2722909.

טל' בית ההוראה לעניני כהנים: 02-5862153, 08-3132020.

שאלות דחופות טהרת כהנים: 072-2722901, 052-7115039.

יחוד - 03-6194362, 050-4198742.

כשרות מכשירי חשמל לעניין שבת - 072-2164422.

כיווני תפילה - 03-5706906.

מקוואות - 077-2222200 שלוחה 1.

להודרת חוברת 'הלכות שכיחות לנופשים בימי בין הזמנים' מהדורת תשפ"ב - לחץ כאן

יהלומים מגדולי ישראל

לשמע הדברים נתכרכמו פניו של רבי מאיר -
יחיאל מאוסטרובצה והוא פנה אל הסובבים אותו
ואמר: "חבל על הזמן ועל המרץ שאתם משקיעים.
המועמד השני הוא זה שייבחר - ללא ספק!"

ולמים אמר לחסידיו: "את הסיפור הזה מצווה לפרסם!"

חשוב ומרכזי מאוד בחיי הקהילה היהודית המקומית. זמן-מה קודם לכן נתפנה כס הרבנות של רדום, ויהודי העיר תרו אחר איש תורה בעל שיעור-קומה, בתורה וביראה, שישמש להם רב ומורה. מועמדים רבים, כשבעים במספר, נבחנו ונדחו, עד שלבסוף נותרו על כפות המאזניים רק שני מועמדים - רב נכבד, שהיה גדול בתורה, ורבי אליהו, רבה של גריצה, שגדולתו בתורה

תחנת הרכבת בעיר רדום השחירה מרוב אדם. חסידי אוסטרובצה, חסידים מחצרות אחרות, ואף מי שלא נמנו כלל עם חוגי החסידים, נהרו למקום כדי להקביל את פניו של הצדיק והגאון רבי מאיר-יחיאל מאוסטרובצה.

סיבת בואו של האורח הנערץ, ששמו כקדוש וכענק בתורה הלך לפניו בכל פולין ומחוצה לה, הייתה נעוצה במאורע אחר,

הייתה מן המפורסמות.

רבי אליהו נמנה עם המסתופפים בחצר אוסטרובצה, והיה מהיושבים ראשונה לפני רבו, רבי מאיר-יחיאל. ברדום התקיימה באותם ימים קהילה גדולה ומגובשת של חסידי אוסטרובצה. מטבע הדברים שאפו אנשיה של קהילה זו למינויו של איש-שלום, רבי אליהו, לתפקיד הנכבד, ואף פעלו בכיוון הזה.

בהתקרב מועד ההכרעה הזמינו ראשי הוועד, שעל כתפיו הוטלה המשימה לבחור רב, את שני המועמדים לעשות שבת ברדום, כדי שהכול יוכלו להתרשם מהם באורח ישיר ובלתי-אמצעי. לשבת הראשונה הוזמן המועמד האחד. לשבת שלאחר מכן הוזמן רבי אליהו מגריצה.

כדי לקדם את סיכוייו של רבי אליהו יצאה משלחת של חסידי אוסטרובצה אל רבם, רבי מאיר-יחיאל, בבקשה כי יאותר גם-כן לעשות את השבת ההיא ברדום. מאחורי הבקשה עמדה המחשבה, כי נוכחותו של הצדיק והגאון הנודע בעיר תעצים את הרושם שיתיר תלמידו, רבי אליהו, על תושבי רדום ותעניק דחיפה נוספת למועמדותו.

ואמנם, רבי מאיר-יחיאל, שהיה אדם רך, וגם העריך הערכה אמיתית את תלמידו רבי אליהו, נעתר להפצרות חסידיו ובא לשבות ברדום.

בערב אותה שבת שוחח רבי מאיר-יחיאל עם ראשי חסידיו ברדום, והתעניין אצלם לתומו בשמות המועמדים ובסיכוייהם. מפיהם נודע לו כי מול תלמידו מתמודד עתה רק מועמד אחד.

"בעזרת ה' בטוחים אנו כי רבי אליהו ייבחר, שכן בשבת שעברה נכשל המועמד השני בלשונו בשעה שדרש לפני הציבור, והדבר פגם ברושם הכללי שהותיר על התושבים", אמר מאן-דהו בעיניים נוצצות, וחבריו החרו-החזיקו אחריו.

רבי מאיר-יחיאל הקשיב לדברים בפנים חתומות, ונפרד מחסידיו כדי להשלים את הכנותיו לשבת העומדת לפרוש את כנפיה.

שבת מרוממת מאוד עברה על יהודי אוסטרובצה, שהתקבצו בהמוניהם כדי ליהנות מזיו קדושתו של רבי מאיר-יחיאל וכדי לשתות ממעיינות תורתו. לכך נוספה גם הדרשה הנהדרת שנשא בצהרי השבת המועמד מגריצה. תחושת הצלחה מסחררת אפפה

את העסקנים שפעלו לבחירתו. הם היו משוכנעים מעל לכל ספק בהיבחרותו הצפויה של רבי אליהו.

בצאת השבת, שעה קלה קודם שרבי מאיר-יחיאל מאוסטרובצה עזב את רדום, שבו ונכנסו אליו ראשי חסידיו בעיר, כדי להודות לו על שהטריח את עצמו לבוא אליהם. בתוך כך גילה אחד החסידים, כי "מאחורי הקלעים" נודע לו על "מידע מאוד לא-מחמיא" על המועמד המתחרה, שהגיע לחברי הוועד הבוחר. "אם נצרף לכך את ההופעה הלא-מרשימה שלו בשבת שעברה ומול זה נעמיד את השבת המרוממת ואת הופעתו הטובה של רבי אליהו - אפשר להיות בטוחים בהיבחרותו", אמר.

בשמעו את הדברים האחרונים נתכרכמו פניו של רבי מאיר-יחיאל. "יקירי", פנה אל הסובבים אותו בארשת צער, "חבל על הזמן ועל המרץ שאתם משקיעים בעניין. כבודו של רבי אליהו מגריצה במקומו מונח, אך בלי ספק המועמד השני הוא שייבחר". דבריו הבלתי-צפויים של רבם הכו את הנוכחים הלם ותדהמה.

"כלומר?... למה ירמזו דברי רבנו?...?", שאלו במבוכה רבה. "אינני רומז דבר, אלא אומר מפורשות כי המועמד השני הוא שייבחר", הבהיר הצדיק.

רבי מאיר-יחיאל סקר את הסובבים אותו והוסיף: "למעשה, הייתי משוכנע בזה כבר בערב שבת, בשומעי אתכם מתכבדים בקלונו של המועמד המתחרה. כבר אז חשתי כי אפסו סיכוייו של רבי אליהו חברנו, שכן אי-אפשר להיבנות מקלונו של הזולת, על-אחת-כמה-וכמה כאשר מדובר בתלמיד-חכם מובהק. מפני כבוד השבת וכדי שלא להעכיר את רוחכם לא אמרתי לכם זאת כבר אז. אולם עתה, כשאני שומע אתכם חוזרים על דברים ברוח זו, תחושת מתעצמת והינה כפי שביטאתי אותה קודם לכן, ללא כחל ושרק..." לא חלפו ימים רבים ותחזיתו של הצדיק מאוסטרובצה התממשה. לפתע, בלי סיבה גלויה לעין, התהפכה הקערה על פיה וקרנו של המועמד השני עלתה בעיני הוועד הממונה, והוא בחר בו לתפקיד הרם.

לימים אמר הצדיק רבי מאיר-יחיאל מאוסטרובצה לחסידיו: "את הסיפור הזה מצווה לפרסם!". ועוד הוסיף: "אילו היה בכוחי, הייתי מדפיסו בקונטרס מיוחד ומפיצו ברבים".

(שיחת השבוע')

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'

לפתע נפתחה הדלת, ולבית הכנסת נכנס אדם לבוש במדי הצבא הפולני. על פי העיטורים שעל כתפיו מדובר היה במפקד רם דרג. הוא ניגש למקומו של המהרש"ם, רכן לעברו ולחש באוזנו דבר מה

וְשִׁמְרֶתֶם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הוּא חֻמַּתְכֶם וּבֵיתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עִם חֻכְם וְנִבְנוּן הַגּוֹי הַגְּדוֹל הַזֶּה. (ד', ו')

סיפור המעשה:

"לפני כשבוע, פנו אלי כמה מעסקני הקהילה, וסיפרו לי על מצוקתם של כמה חיילים יהודים המשרתים ביחידה הפולנית הסמוכה לעירנו. החיילים מבקשים להשתחרר ביום החג מפעילות צבאית ולעשות את החג בעירנו כדת וכדין, אך המפקד מסרב לכך בכל תוקף. בדרך כלל נענים המפקדים הגויים לבקשות מעין אלו, אך הפעם משום מה התעקש המפקד ולא היה מוכן לשמוע על כך.

"נגשתי אל המפקד הישיר של החיילים, ובמילים נרגשות תיארתי באוזניו את קדושתו של החג ואת החובה האנושית לתת לחיילים לחגוג את החג בקרב בני עמם. בראות המפקד רב יהודי התרכך קמעו, אך לדבריו, אין בסמכותו לאשר את שחרורם של החיילים. סמכות זו מוקנית למפקד הצבא הפולני בלבד.

לאחר הפצרות מרובות התקבלתי בלשכתו של מפקד הצבא, אך הוא הביט בי בעיניים קשות והפטיר ביובש: "אינני מוכן לשחרר חיילים מתפקידם". ניסיתי לדבר על לבו, הסברתי לו על חשיבותם של החגים היהודיים במסורת ישראל, אך הוא הביט בי במבט מזלזל, וסירב להקשיב לתחינותי. לבסוף נעתר לגלות את הסיבה לסירובו העיקש. הוא סיפר לי בסוד, כי בדיוק ביום זה מתוכנן להיערך תמרון צבאי גדול.

"ליבי נמוג בקרבי. לא די בכך שלא יוכלו לחגוג את החג כהלכתו בקרב אחיהם היהודים, אלא הם יאלצו גם לחללו 'בהידור רב' בפעילות צבאית מאומצת. אזרתי אומץ ואמרתי למפקד: 'דע לך שזהו חטא גדול לאלף יהודים לחלל את החג הקדוש, ואילו באשר לתמרון הצבאי שאמרת, אם הקב"ה שהוא כל-יכול ירצה, התמרון בסופו של דבר לא יצא לפועל'. המפקד הביט בי במבט של זלזול וסימן לי לצאת מלשכתו.

"כל השבוע האחרון היה מזג אוויר נאה ובהיר. השמש האירה בשמים הזכים ורוח לא נשבה. אך היום בבוקר, באופן בלתי צפוי, פרצה לפתע סערה עזה, שהביאה עימה גשמים שוצפים. מן השמים שמעו לרחשי לבם של החיילים היהודים ובטלו את התמרון הצבאי.

"המפקד שבתחילה כה זלזל בבקשתי לשחרר את החיילים היהודים לחגוג את החג, נוכח לראות בהתממשות אזהרתי בענין ביטול התמרון, וראה בחוש את יד ה' בדבר. הוא בא כעת במיוחד

מדברי הכתוב עולה, כי כאשר שומעים הגויים את החוקים שניתנו לעם ישראל, הם מתפעלים מכך ואומרים: 'רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה', וזאת, על אף שכידוע, 'חוקים' הם מצוות שטעמיהן נסתר מאיתנו.

אך דבר זה צריך הבנה, שהרי בתחילת פרשת חוקת כתב רש"י בענין מצות פרה אדומה: 'לפי שאומות העולם מונין את ישראל לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה'. הרי לנו, שאומות העולם מזלזלים בישראל המקיימים מצוות שאין בהם טעם. כיצד, איפוא, מתיישבים דברי רש"י בפרשת חוקת עם הפסוקים המובאים בפרשתנו, מהם עולה שאומות העולם משבחים את ישראל ומתפעלים מחוקיהם?

את התשובה נוכל להבין על פי המעשה הבא:

היה זה בליל חג השבועות. בית הכנסת בו התפלל הצדיק ר' שלום מרדכי שבדרון המפורסם בכינויו המהרש"ם מברז'אן, היה מקושט בירק ובפרחים כיאה לחג זה. כולם עמדו מוכנים לתפילת ערבית של ליל יום טוב ראשון של שבועות. החזן שעמד ליד מקומו פצח בקולו הערב: 'ברכו את ה' המבורך'.

בחוץ השתוללה אותה שעה סופת גשמים עזה שפרצה במפתיע. מזג האוויר החמים ששרר עד אותו יום פינה את מקומו, בלי כל הודעה מוקדמת, לטובת מערכת גשמים סוערת במיוחד. לפתע נפתחה דלת בית הכנסת, ולמקום נכנס אדם גבוה, לבוש במדי הצבא הפולני. על פי הדרגות התלויות על דש בגדו, מדובר היה במפקד רם דרג. נשימתם של המתפללים נעתקה וליבם החסיר פעימה. היה ברור לכולם, שאם המפקד הפולני הטריח את עצמו לבוא לבית הכנסת של היהודים בודאי משהו חמור ארע. 'מה מביא אותו אלינו בעיצומה של תפילת החג?' תהו המתפללים לעצמם.

המחזה שנגלה לעיני המתפללים ברגעים הבאים היה בלתי צפוי לחלוטין. המפקד פסע בצעדים מהוססים למזרח בית הכנסת, שם ישב המהרש"ם והתפלל. הוא רכן לעברו ולחש כמה משפטים בהבעת התנצלות. אחר סב על עקבותיו ויצא מביהכנ"ס. הקהל השתומם למראה עיניו, אולם ר' שלום מרדכי המשיך בתפילתו כאילו דבר לא אירע.

לאחר התפילה כאשר כולם קרבו לאחל ברכת 'גוט יום טוב' למהרש"ם, נענה הצדיק למבטיהם השואלים והואיל לספר את

כאשר רואים הם את הקירבה המיוחדת שיש לעם ישראל בפני הקב"ה, הם מתחילים להכיר בחשיבותם של אותם חוקים. זהו שאמר תורה: 'אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עִם חֶכְם וְנִבְּוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה'. ואימתי זה יקרה? ממשיכה התורה ואומרת: 'כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרֹבִים אֵלָיו כֹּה' אֱלֹקֵינוּ כאשר הם רואים את הקרבה המיוחדת שיש לעם ישראל אצל הקב"ה, המשדד מערכות בשביל שיצליחו לקיים את מצוותיו, או אז הם מתפעלים ומוזדים בערכם. (מתוך הספר 'ללמדך')

כדי להתנצל, והבטיח שמעתה והלאה הוא ידאג באופן אישי לשחרר את כל החיילים היהודים לקראת חגיהם" סיים הצדיק את סיפור המעשה, והוסיף: "גם אומות העולם שתחילה מסרבים להכיר בחשיבותם של מצוות התורה, כאשר הם רואים שהקב"ה דואג שעם ישראל יוכל לקיימם, ואף לעתים משנה את הטבע עבור כך, גם הם מודים בחשיבותם". ומכאן תשובה לשאלתנו:

שכן אמת, הגויים כלל לא מעריכים את 'חוקי' התורה שאינם מובנים להם, וכדברי רש"י בפרשת חוקת: 'לפי שאומות העולם מונין את ישראל לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה'. אמנם,

יומא דהילולא

לאחר שראו שנפשו שבה אליו, שאלוהו: מדוע התעקש הרבי שלא לקיים את פקודות הרשעים? תשובתו היתה נוראה: "אני מפחד מרבי יהושע בן לוי יותר ממה שאני פוחד מהרשעים הללו"...

ליומא דהילולא של הגה"ק בעל 'ויחי יוסף' מפאפא זצ"ל - י"ג באב תשד"מ

וייסורים, גורר את רגליו הכבדות לתוך הצרף. כולם קמו מיד לסייע לו בכל מה שהיה שייך בתנאים האיומים הללו, ולאחר שראו כי מתחיל להשיב קצת את נפשו לא יכלו להתאפק ושאלו אותו בדרך ארץ: מדוע עשה רבנו ככה ולא קיים את מה שציוו לו הרשעים הללו.

תשובתו של רבנו היתה נוראה, ואמר: אני מפחד מרבי יהושע בן לוי יותר ממה שאני ירא מהרשעים הללו. המה ציוו לי לשכב פרקדן, ואיתא בגמרא בברכות רבי יהושע בן לוי לייט אמאן דגני אפרקיד.

המעניין יותר הוא כיצד התפרסם אותו סיפור. היה זה בשנים האחרונות של רבנו, כשלתע שנה ממנהגו בפורים לאסוף ממון לצדקה ועל ידי זה לחלק ישועות, והחליט בדעתו כי אינו במדרגה הזאת ואינו מאחל ישועות.

אולם לפתע קם על השולחן אחד מהזקנים שהיו בשולחן, השתיק את כל הקהל ואמר: הנה אנחנו שומעים עכשיו מהרבי איך שאינו צדיק ואינו פועל ישועות, חשבתי כי עכשיו בא הזמן לגלות אפס קצהו ממדרגת הרבי אשר עיני ראו ולא זר - וסיפר כי היה באותו מחנה עם רבנו, ואז סיפר באריכות את כל מה שקרה באותו לילה. והוסיף כי מזה נראה אפס קצהו של גדולתו וקדושתו של הרבי, ובוודאי שיש לו כח עצום לפעול ישועות גדולות בהאי יומא.

כאשר שמע רבנו את דבריו נתמלא שמחה רבה וקיים את מנהגו כמדי שנה בשנה בהוסיפו לברך את כל אחד ואחד כפי שנהג מדי שנה בשנה ועוד הרבה יותר. (המבשר תורני' ואתחנן תשע"ד)

סיפר הרה"ח ר' נפתלי וייס עובדה נוראה שאירעה עם רבו המובהק הגה"ק בעל 'ויחי יוסף' מפאפא זצ"ל באותם ימי חושך ואפלה, המלמדת על מסירות נפשו העצומה לקדושה.

הדבר היה בעת מלחמת העולם השנייה. באישון לילה אחרי יום עמוס תלאות שם במחנה, כאשר כולם היו שפופים ורצוצים מעבודה קשה המפרכת את הגוף. הגרמנים החליטו כי אין להם זמן מוכשר יותר מהעת ההיא לחייב את כל האסירים לעשות התעמלות בתנועות שונות ומשונות, ובלבד שייזהר כל אחד שלא ישנה דבר מרצון מלאכי חבלה ההם. להטות הידיים ככה וככה, וכן הרגליים, לשכב ולעמוד, ככל העולה על רוחם.

כל האסירים בלית ברירה פחדו מעונש מיתה על שינוי כלשהו מאשר זממו הרשעים ההם, וקיימו ועשו הכל בלי להחסיר תנועה כלשהי, להנאתם הארורה. אולם הנה פתאום נשמעו קולות וצעקות מרשעים האלו, המה צעקו על אחד: "כלב, אתה תעשה הכל בדיוק כמו שאנו מצווים אותך! תשכב תיכף ומיד!" ובכל הזמן הורידו על אותו הגוף מכות נוראות ונפלאות. אבל אין קול ואין עונה, האיש ההוא התעקש בכל עוז כי אינו עושה כמעשיהם. האנשים לא יכלו לראות ולהביט ולראות מי הוא, אבל בלחש שמעו כי זהו לא אחר מאדמו"ר מפאפא ז"ע, אשר בשביל שאינו מציית לרשעים ההם הורידו לו מכות רצח עד שפוך דם עליו ויותר. כל אחד חשב לעצמו, מדוע לא יכול היה לציית להם, מדוע הניח עצמו בתוך שיניהם הארורות, ולא הבנו איזו מסירות נפש יש כאן שלא לעבור על המצוות.

אחרי כמה זמן של מכות רצח הוליכו אותו לתוך חדר פנימי ושמה נשתהה כמה שעות ושב חזרה וכל גופו זב דם ומלא מכות

הגבאי הזקן חייך את חיוכו הנצחי ושאל: "עכברים!? איפה ראית?" תיארתי לו בפרוטרוט: פה, ליד המעבר. פה, מתחת הארון. "אתה טועה. לא ראית עכברים!" - אמר נחרצות...

התקוממת, אבל בסוף הבנתי שהוא צודק: יש 'עכבר' - אין 'עכברים'...

בשלב זה הצטרפתי גם אני לצחוק שלו, אין מה לומר - הוא ניצח אותי!
למעשה:
מכיוון שאני מכיר את האיש הזה היטב, התבוננתי ולמדתי לקח:
האדם הזה הוא אופטימיסט נצחי. גם כאשר עבר ניתוח-לב והרופאים טעו בטיפול בענק, הוא המשיך לחייך ועבר ניתוח שני. הוא לעולם לא יסכים להגדרה שיש 'הר של בעיות'. לא ולא.
יש מקסימום בעיה אחת ויחידה, איתה נתמודד - ואותה ננצח!
העניין הוא שבדרך כלל הבעיה היחידה הזו תקועה לנו מול העיניים, ופשוט חוסמת לנו את שדה הראייה. מחדירה בנו את התחושה שהכל חסום, אבוד. אבל האמת היא כמו שאמר הגבאי של השטיבלאך: יש עכבר - אין עכברים!
(מוסף שבת קודש - יתד נאמן)

מעשה:

מספר יהודי מרמת בית-שמש:
יום אחד הבחנתי בשטיבלאך, בעכבר מתרוצץ. ב-ר-ר-ר...
פעם אחת. פעם שנייה. פעם שלישית...
ניגשתי לגבאי הזקן ועדכנתי אותו אודות 'מכת העכברים' בה יש לטפל בדחיפות!
הגבאי חייך את חיוכו הנצחי ושאל: עכברים!? איפה ראית?
תיארתי לו בפרוטרוט: פה, ליד המעבר. פה, מתחת הארון.
אתה טועה. לא ראית עכברים. - סיכם את הדיון.
התקוממת: ראיתי גם ראיתי!
לא ראית עכברים - חזר האיש על עצמו. ראית עכבר! פעם אחת ראית אותו פה - ופעם אחרת ראית אותו פה - ופעם אחרת ראית אותו שם!...

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם יש חובה להוכיח מזמר לתיאבון?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

- האם מותר להוכיחו. בתנא דבי אליהו מבואר שכל רשע שהוא שונאך ואינו 'עמיתך' אין רשאי להוכיחו, אמנם בביה"ל (שם) הביא בשמו 'שאין אתה חייב להוכיחו', ודעת הגר"ח קניבסקי שאם הוכיחו קיים בכך מצות חסד. ודעת הגר"נ קרליץ שאף ראוי להוכיח אדם שספק שמא יחזור למוטב ויהיה בכלל 'אחיק' [ובמנחת חינוך מבואר שאף יש חיוב להוכיחו באופן כזה].
ולהוכיח מחללי שבת בשעה שנוסעים בשבת, דעת הגר"נ קרליץ שיתכן שהם בכלל תנוקות שנשבו ועדיין בכלל 'אחיק' וא"כ מצוה להוכיחם על כך. אכן לענין לעשות מלחמות על זה, כתב שם שצריך שיקול דעת גדול והדבר מסור לגדולי הדור.

בסדר הלימוד היומי בספר 'חפץ חיים' נלמדים היום סעיפים ט"ו-י' שבכלל י' מהלכות לשון הרע. בין הנידונים המובאים בביאורים ומוספים על סעיפים אלו, אנו מוצאים את השאלה האם יש חיוב להוכיח מזמר לתיאבון. מדברי ה'חפץ חיים' כאן עולה שאין חיוב, אולם בביאורים ומוספים מציינים כי במשנה ברורה (ביאור הלכה סי' תרח ס"ב ד"ה אבל) נשאר הח"ח בצ"ע בזה, ומביאים דעות שונות בפוסקים לגבי שאלה זו. ולהלכה, מביאים כי דעת הגר"ש אלישיב היא שיש להחמיר מספק להוכיח מזמר לתיאבון.
שאלה נוספת היא לגבי מומר להכעיס, שאין חובה להוכיחו

האם יש חובת 'חינוך' במצות תפילין?

בנו; אך המשנה ברורה מסופק - האם גם בזמננו חובה היא לקנות תפילין מיוחדות עבור הבן; או שמא, דווקא בזמן חכמינו ז"ל, שהניחו את התפילין למשך כל היום, היה מן ההכרח לקנות תפילין מיוחדות עבור הבן, אבל בזמננו, שמניחים אותן רק בשעת התפילה, אם קיימת אפשרות שהבן יניח את התפילין של האב, או של אחר, די בכך.

[שו"ע לו, ג, משנ"ב ט, י ריב, וביה"ל ד"ה ויש; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

לדעת השולחן ערוך, קטן היודע לשמור על קדושת התפילין כראוי, חייב אביו לחנכו במצות הנחת תפילין, וללמדו את הלכותיה. ולדעת הרמ"א, אין לחנך קטן בהנחת תפילין, כיון שבדרך כלל אינו יודע לשמור על קדושתו כראוי; אך אף לדעה זו - יש שנהגו לחנך את הקטן בהנחת תפילין במשך חודש, חודשיים, או שלושה, לפני היותו בר מצוה. והשולחן ערוך כתב עוד, שהאב מחויב לקנות תפילין עבור

האם מותר לנשים להניח תפילין?

קיום מצוות אלו - מצוה זו של הנחת תפילין, אין הנשים מורשות לקיימה, ואשה הרוצה לקיים את המצוה, יש למחות בידה. יש מהראשונים שפירשו, שטעם הדבר משום שהנשים עלולות שלא להיזהר בקדושת התפילין כראוי; ויש מהראשונים שפירשו, שהנחת התפילין על ידי מי שפטור מהנחתן, מהווה זלזול בקדושתן.

[שו"ע לח, ג; ביאורים ומוספים דרשו, 8-9]

ככל מצוות עשה ש'הזמן גרמן', דהיינו שקיומן מוגבל לזמן מסוים, פטורות הנשים גם ממצות הנחת תפילין, שקיומה מוגבל לימות החול בלבד, שהרי בשבת וביום טוב אסור להניח תפילין. אולם, בניגוד לרוב המצוות ש'הזמן גרמן', שהרשות ביד הנשים לקיימן - ואף נהגו הנשים לקיים את חלקן, כגון תקיעת שופר, סוכה, ולולב; ולמנהג בני אשכנז, הנשים אף מברכות על

מי צריך להניח תפילין דווקא לאחר ברכת 'אהבה רבה'?

ומי שאינו יכול לשמור את גופו בנקיות, ולמרות זאת יש באפשרותו להתפלל בציבור, אך הוא מתבייש להתפלל ללא תפילין - יש שהורו, כי הוא רשאי להניח את התפילין ולהסיטן ממקומן הראוי, כך שאין זה נחשב שהתפילין מונחות עליו, כיון שתפילין שאינן מונחות במקומן המדויק, דינן כאילו מונחות בנרתיקן, ומאידך, הרואים לא יבחינו בכך ויסברו שמניחן כדין. [שו"ע לח, א-ב, ומשנ"ב ב, ד, ז ר"ט; ביאורים ומוספים דרשו, 4]

אדם שאין באפשרותו לשמור את גופו בנקיות - פטור ממצות הנחת תפילין, ואסור לו להחמיר ולהניחן. אולם, אם יש באפשרותו לשמור את גופו בנקיות במשך קריאת שמע, יניח את התפילין בין ברכת 'אהבה רבה' לקריאת שמע, ואף יברך אז על הנחתן, ויחלצן מיד לאחר הקריאה. ואם יש באפשרותו לשמור את גופו בנקיות עד לסיום תפילת שמונה עשרה, יותיר את התפילין עליו עד לסיום התפילה.

* מנהג ישראל מקדמת דנא להימנע מהנחת תפילין במשך כל היום, מחשש שלא יזהרו בהלכותיהן כראוי. ויש אומרים, שהיודע בעצמו שיכול להיזהר בהלכותיהן, עליו להניחן במשך כל היום.
* יש מהאחרונים שכתבו, שאדם שמסר את תפיליו לבדיקה והתגלה שמעולם לא היו כשרות, נחשב בדיעבד כמי שהניח תפילין כשרות. אך יש שכתבו, שעוון ביטול מצות עשה בידו, וברכותיו לבטלה.
* חובה לקרוא קריאת שמע של שחרית עם תפילין. והמקפיד לקרוא קריאת שמע לפני הנץ החמה, ואירע שהתאחר, באופן שאם יתעכב לצורך הנחת התפילין תחלוף שעת הנץ - רשאי לקרוא ללא תפילין.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר 'לנגן' במשך השנה בשופר שמשמשים בו בראש השנה?

המצוה בפועל; ואף בשעה שפטורים מציצית, כגון בלילה. וכך דינם גם של שופר לאחר ראש השנה, וסכך לאחר סוכות, העומדים לשימוש בשנה הבאה, וכיוצא בהם. ודין זה אמור אף בחפצים המשמשים למצוה דרבנן.
[שו"ע כא, א, ומשנ"ב ד; וראה ביה"ל ד"ה אבל]

חפצי מצוה, כגון חוטי ציצית, שופר ולולב, שקיימה בהם המצוה, והם עומדים לשימוש נוסף למצוה, אסור לעשות בהם שימוש אחר מלבד המצוה, משום שיש בכך בזיון למצוה. ולכן, חוטי ציצית הקשורים בבגד הציצית, כל עוד הם עומדים לקיים המצוה בהם - אסור לקשור בהם דבר מה אף שלא בעת לבישת בגד הציצית, דהיינו, אף בשעה שלא מקיימים בהם את

הלוח היומי

י"ג מנחם אב | רבי נתן נטע ב"ר שלמה שפירא זצ"ל, מקראקא, בעל מגלה עמוקות

ביום זה בשנת תש"ב, נעקדה ש"ש 93 בנות, מבית יעקב הראשון בקראקוב הי"ד.

יארצייט:

שצ"ג: רבי נתן נטע ב"ר שלמה שפירא זצ"ל, מקראקא, בעל מגלה עמוקות.
תקפ"ט: רבי מרדכי ב"ר אברהם בנט זצ"ל, אב"ד ור"י ניקלשבורג ועוד, בעל מגן אבות, תכלת מרדכי, דברי מרדכי ועוד.
תקצ"ו: רבי אברהם אבא ב"ר אברהם שלמה אבלי-פאסוועלער זצ"ל, ראב"ד וילנא, בעל באר אברהם.
תשל"ג: רבי יוסף אליהו ב"ר אליעזר קלונימוס הענקין זצ"ל, עמד בראש ארגון עזרת תורה, בעל פירושי איברא, גבורות אליהו.
תשמ"מ: רבי זאב דב ב"ר אברהם חיים צ'צ'יק זצ"ל, בעל תורת זאב.
תשמ"מ: רבי יוסף ב"ר יעקב חזקיה גרינוולד זצ"ל, האדמו"ר מפאפא ור"י קרן לדוד, בעל ויחי יוסף, דרכי יוסף ועוד.
תשנ"א: רבי זבולון אריה ב"ר נתנאל יוסף גרוז זצ"ל, אב"ד רחובות.

להיכנס לבית עם חיוך

מרן הרב שך אמר להרב שמואל צ'צ'יק לאחר חתונתו: "תקפיד תמיד כשאתה הולך מהבית, תלך עם חיוך, וכשאתה בא הביתה תבוא עם חיוך..."

(חשקת התורה להגרמ"מ שולזינגר עמ' שב)

נשתדל תמיד לצאת מן הבית ולהכנס אליו עם חיוך על הפנים

חד-על-חד-על-חד-על

מענה לשאלות ב'דף היומי בהלכה'
גם באמצעות הדואר האלקטרוני

ניתן להפנות לשאלות בסימן 'לב'
לכתובת daf5609000@gmail.com
והרבנים המשייבים ישתדלו לענות בהקדם לכל פונה

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il